

Sygn. akt I UK 34/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Maciej Pacuda (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

SSN Andrzej Wróbel

w sprawie z odwołania K. Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Ł.

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 kwietnia 2019 r.,

skargi kasacyjnej ubezpieczonej od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 czerwca 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

1) oddala skargę kasacyjną,

**2) zasądza od ubezpieczonej na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem kosztów
pomocy prawnej w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. wyrokiem z dnia 8 lutego 2016 r., wydanym na skutek odwołania wniesionego przez ubezpieczoną K. Z. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziału w Ł.

z dnia 20 marca 2015 r., zmienił tę decyzję i przyznał ubezpieczonej prawo do emerytury poczynając od dnia 18 lutego 2015 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że ubezpieczona, urodzona w dniu 18 lutego 1960 r., niebędąca członkiem OFE, w dniu 24 lutego 2015 r. złożyła w organie rentowym wniosek o przyznanie emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Na dzień 1 stycznia 1999 r. udokumentowała świadectwami pracy ponad 20 lat ogólnego stażu pracy. W okresach od dnia 4 września 1978 r. do dnia 30 listopada 1991 r. oraz od dnia 9 maja 1994 r. do dnia 31 lipca 1996 r. była zatrudniona w [...] Wytwórni [...]. W pierwszym z wymienionych okresów pracowała na stanowisku formowacza wyrobów szklanych, a w drugim na stanowisku formowacza zbiorników, denkowania oraz odmierzania. Wymieniona Spółdzielnia w świadectwie pracy dotyczącym pierwszego ze wskazanych okresów zatrudnienia zawarła informację o korzystaniu przez ubezpieczoną z urlopu wychowawczego od dnia 31 stycznia 1985 r. do dnia 1 grudnia 1985 r. oraz o otrzymaniu przez nią odszkodowania w związku ze skróconym okresem wypowiedzenia umowy o pracę za okres od dnia 1 października 1991 r. do dnia 30 listopada 1991 r.

Sąd Okręgowy zaliczył ubezpieczonej oba wyżej wymienione pełne okresy do uprawnień emerytalnych jako pracę wymienioną w dziale XIV, poz. 20 wykazu A stanowiącego załącznik do uchwały nr 80/83 Zarządu Centralnego Związku Spółdzielczości Pracy z dnia 30 czerwca 1983 r. W konsekwencji tego przyznał zaś ubezpieczonej prawo do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach, uznając, że udowodniła ona 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 29 czerwca 2017 r., wydanym na skutek apelacji wniesionej przez organ rentowy od wyroku Sądu pierwszej instancji, zmienił ten wyrok i oddalił odwołanie.

Sąd Apelacyjny przypomniał, że zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy nie przystąpili do otwartego funduszu emerytalnego, przysługuje emerytura w obniżonym wieku emerytalnym, o ile w dniu wejścia w życie tej ustawy, to jest w dniu 1 stycznia 1999 r. osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach

dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 ustawy, to jest w tym przypadku 20 lat dla kobiet. Ubezpieczona niewątpliwie osiągnęła zaś na dzień 1 stycznia 1999 r. wymagane 20 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Spór w niniejszej sprawie dotyczył zatem okresu zatrudnienia ubezpieczonej w szczególnych warunkach.

Sąd Apelacyjny podkreślił, że do nabycia prawa ubezpieczona winna, zgodnie z przepisami dotychczasowymi, to jest zgodnie z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wykazać 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Sąd pierwszej instancji uwzględnił do uprawnień ubezpieczonej oba sporne okresy zatrudnienia, to jest okresy od dnia 4 września 1978 r. do dnia 30 listopada 1991 r. oraz od dnia 9 maja 1994 r. do 31 lipca 1996 r., czyli łącznie 15 lat, 5 miesięcy i 20 dni. Sąd ten przeoczył jednak, że w pierwszym z wymienionych okresów zatrudnienia ubezpieczona korzystała z urlopu wychowawczego. Stąd też na obecnym etapie postępowania istota sporu sprowadzała się do rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego, czy okres urlopu wychowawczego może być doliczony do okresów pracy w szczególnych warunkach. Bezsporne w sprawie bowiem było, że bez zaliczenia okresu urlopu wychowawczego do okresów pracy w szczególnych warunkach ubezpieczona nie ma wymaganych 15 lat pracy w warunkach, o których mowa w § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Sąd drugiej instancji stwierdził w związku z tym, że ubezpieczona w spornym okresie od dnia 31 stycznia do 1 grudnia 1985 r. nie świadczyła pracy, gdyż korzystała z urlopu wychowawczego - udzielonego jej na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych. W myśl § 18 ust. 1 tego rozporządzenia, okres urlopu wychowawczego traktowało się jak okres zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym pracownica korzystała z tego urlopu, z zastrzeżeniem ustępu 2, który nie miał w sprawie znaczenia. Przepis ten korespondował z § 3 powołanego wyżej

rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zgodnie z § 3 tego rozporządzenia, za okres zatrudnienia wymaganego do uzyskania emerytury uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Kolejny przepis rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. - § 4 pkt 1 stanowi z kolei, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, oraz ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, zestawienie obu cytowanych wyżej przepisów rozporządzenia jednoznacznie wskazuje na to, że pojęcie okresów zatrudnienia, w tym okresów „zaliczalnych” do zatrudnienia, nie jest tożsame z okresami pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Niewątpliwie okres urlopu wychowawczego traktowany jest jak okres zatrudnienia w rozumieniu § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w związku z § 18 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 17 lipca 1981 r. o urloпах wychowawczych, jednak nie może być traktowany jak okres pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Zgodnie bowiem z § 2 ust. 1 rozporządzenia w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczenia na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zatem urlop wychowawczy wliczany jest do ogólnego stażu pracy, zwanego w rozporządzeniu „wymaganym okresem zatrudnienia”, od którego zależy prawo do emerytury, ale nie do okresu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach. Z tych samych względów okresu nieświadczenia pracy, za który pracodawca wypłacił odszkodowanie w związku ze skróceniem okresu wypowiedzenia także nie wlicza się do okresów pracy w szczególnych warunkach.

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Apelacyjny uznał, że ubezpieczona nie nabyła prawa do emerytury na podstawie art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach w związku z art. 32 tej ustawy oraz w związku z § 1-4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, gdyż na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udokumentowała 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze.

Ubezpieczona K. Z. wniosła do Sądu Najwyższego skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 czerwca 2017 r., zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając mu naruszenie prawa materialnego to jest:

- art. 184 w związku z art. 32 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz w związku z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego oraz wzrostu emerytur i rent inwalidzkich dla pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przez ich błędną wykładnię polegającą na nieprawidłowym przyjęciu przez Sąd Apelacyjny, że ubezpieczona nie spełniła warunków do przyznania jej emerytury z uwzględnieniem 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych;

- art. 32 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, przez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że okres urlopu wychowawczego nie może zostać uwzględniony przy ustalaniu okresu pracy w warunkach szczególnych, podczas gdy zgodnie z wykładnią literalną tego przepisu wniosek tak nie może zostać wyprowadzony.

Powołując się na tak sformułowane zarzuty kasacyjne, skarżąca wniosła o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 29 czerwca 2017 r. i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy, ewentualnie o uchylenie w całości tego wyroku oraz przekazanie Sądowi Apelacyjnemu w [...] sprawy do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania, a tym samym zasądzenie przez ten Sąd na rzecz ubezpieczonej zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpatrywana w niniejszym postępowaniu skarga kasacyjna jest nieuzasadniona. Wbrew odmiennemu stanowisku skarżącej zaprezentowanemu w tej skardze, Sąd Apelacyjny trafnie ocenił bowiem, że okres urlopu wychowawczego, udzielonego na podstawie przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych, po spełnieniu wynikających z tego rozporządzenia warunków, nie może zostać zaliczony do okresu pracy w szczególnych warunkach.

Sąd Najwyższy przypomina, że zawarty w przepisach przejściowych ustawy o emeryturach i rentach art. 184 dotyczy tych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy w dniu wejścia ustawy w życie (1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27 (co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn).

Takim ubezpieczonym przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego między innymi w art. 32 ustawy pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 2013 r.). Za dotychczasowe przepisy w rozumieniu art. 184 w związku z art. 32 ustawy należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 r., III ZP 30/01, OSNAPiUS 2002 nr 10, poz. 243). Z § 2 ust. 1 tego rozporządzenia wynika, że okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w

szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, „ze względu na charakter omawianego świadczenia (emerytura w obniżonym wieku) - przepisy rozporządzenia należy wyklądać ściśle” (por. uzasadnienie uchwały z dnia 29 września 2005 r., II UZP 10/05, OSNP 2006 nr 1-2, poz. 21). Postulat ścisłej wykładni dotyczy oczywiście z tego samego powodu także przepisu art. 184 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach. W związku z tym, po pierwsze - przewidziane w rozporządzeniu i art. 184 ust. 1 ustawy emerytalnej rozróżnienie między okresem składkowym i nieskładkowym (zatrudnienia) a okresem wykonywania pracy w szczególnych warunkach jako mające głęboki sens normatywny i społeczny, nie powinno być znoszone w drodze wykładni, po drugie - zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego osoby ubiegające się o prawo do emerytury na podstawie powołanych przepisów są obowiązane wykazać, że praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (por. np. wyrok z dnia 15 grudnia 1997 r., II UKN 417/97, OSNAPiUS 1998 nr 21, poz. 638, zgodnie z którym „nie korzysta z uprawnienia do emerytury przy niższym wieku emerytalnym pracownik, który nie udowodnił, że wykonywał pracę w szczególnych warunkach i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku”). Taka kwalifikacja faktycznego niewykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w okresie trwania zatrudnienia jest uzasadniona charakterem prawa do emerytury dla osób zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Prawo to stanowi bowiem konsekwencję szybszej utraty zdolności do zarabkowania z uwagi na szczególne warunki lub szczególny charakter pracy (por. uzasadnienie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 stycznia 2000 r., K 18/99, OTK 2000 Nr 1, poz. 1). Wymóg okresu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze powinien więc odnosić się do okresu faktycznego wykonywania takiej pracy, z pominięciem okresów wyłącznie formalnego pozostawania w zatrudnieniu, w których pracownik - zgodnie z treścią łączącego go z pracodawcą stosunku pracy - zajmuje stanowisko, z którym łączy się wykonywanie pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, lecz w rzeczywistości pracy tej nie

wykonuje, a tym samym nie jest narażony na uciążliwość związaną z warunkami lub charakterem pracy. Okres niewykonywania pracy nie wpływa zatem na szybszą utratę zdolności pracownika do zarabkowania.

W takiej sytuacji, okoliczność, że okresy urlopu wychowawczego - wykorzystane przed dniem 1 stycznia 1999 r. - są okresami podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozostawania w stosunku pracy (por. uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2011 r., I UZP 1/11, OSNP 2012 nr 1-2, poz. 14), które to stanowisko odnosi się do warunków nabycia prawa do wcześniejszej emerytury, o której mowa w art. 29 ustawy emerytalnej, nie jest wystarczające do uznania tych okresów za okresy wykonywania pracy w szczególnych warunkach w myśl § 2 ust. 1 rozporządzenia. Jeśli bowiem przez pracę w szczególnych warunkach rozumie się wykonywanie takiej pracy, a nie pozostawanie w stosunku pracy, to nie ma podstaw do zaliczenia urlopu wychowawczego do okresu pracy w szczególnych warunkach, skoro pracownik w czasie tego urlopu jest zwolniony z obowiązku świadczenia takiej pracy w takich, szczególnych warunkach (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 czerwca 2006 r., I UK 338/05, LEX nr 375608; z dnia 23 kwietnia 2013 r., I UK 561/12, LEX nr 1324260; z dnia 24 października 2013 r., II UK 127/13, LEX nr 1451525; z dnia 4 września 2014 r. I UK 6/14, LEX nr 1511194; z dnia 19 kwietnia 2016 r., II UK 193/15, LEX nr 2048968 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2008 r., I UK 1/08, LEX nr 829086).

Uwzględniając powyższe rozważania, Sąd Najwyższy uznaje, że nie jest uzasadniony podniesiony w rozpatrywanej skardze kasacyjnej zarzut naruszenia art. 184 w związku z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach oraz w związku z § 4 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Jedynie na marginesie tych rozważań Sąd Najwyższy zauważa, że w jego orzecznictwie przyjęto pogląd, zgodnie z którym wyjątkowo okres faktycznego nieświadczenia pracy w szczególnych warunkach jest traktowany tak samo jak okres takiej pracy. Pogląd ten dotyczy jednak okresu zasadniczej służby wojskowej i wynika z wykładni przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (pierwotnie jej art. 108, a następnie art. 120 i art. 125 oraz ponownie art. 120), w myśl których okres zasadniczej służby wojskowej

odbytej przez pracownika, który w ciągu trzydziestu dni od zwolnienia z zasadniczej lub okresowej służby wojskowej podjął pracę, czas odbywania służby wojskowej wlicza się do okresu zatrudnienia w zakładzie pracy, w którym podjął pracę, w zakresie wszelkich uprawnień wynikających z Kodeksu pracy oraz przepisów szczególnych. Wyrażając ten pogląd, Sąd Najwyższy uznawał bowiem, że treść powołanych przepisów wskazywała, że okres służby wojskowej traktuje się tak samo jak wykonywanie w tym czasie pracy przez pracownika. Dlatego właśnie w orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że okres odbytej czynnej (zasadniczej) służby wojskowej przez pracownika zatrudnionego poprzednio w szczególnych warunkach pracy, który po zakończeniu tej służby zgłosił swój powrót do tego zatrudnienia, traktuje się tak samo jak wykonywanie takiej pracy, a skoro okres ten podlega zaliczeniu do okresu zatrudnienia w zakresie wszelkich uprawnień uzależnionych od ilości lat pracy w szczególnych warunkach (przewidzianych w przepisach szczególnych), to uwzględnia się go także do stażu pracy wymaganego do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 6 kwietnia 2006 r., III UK 5/06, OSNP 2007 nr 7-8, poz. 108; z dnia 22 października 2009 r., I UK 126/09, OSNP 2011 nr 7-8, poz. 12; z dnia 25 stycznia 2010 r., I UK 239/09, LEX nr 577820; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 215/09, OSNP 2011 nr 15-16, poz. 219; z dnia 25 lutego 2010 r., II UK 219/09, LEX nr 590248; z dnia 17 maja 2012 r., I UK 399/11, LEX nr 1211140; z dnia 24 maja 2012 r., II UK 265/11, LEX nr 1227192; z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 217/13, LEX nr 1408682 i z dnia 8 kwietnia 2014 r., II UK 424/13, LEX nr 1466629 oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 16 października 2013 r., III UZP 6/13, OSNP 2014 nr 3, poz. 42 i OSP 2014 nr 12, poz. 110 z glosą K. Antonowa). Przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych nie zawierają natomiast takiej regulacji jak wspomniane przepisy ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej. Dlatego brak jest podstaw do uznania, że przedstawiona wyżej wykładnia odnosząca się do przepisów tej ustawy może dotyczyć także okresu urlopu wychowawczego.

Za bezzasadny Sąd Najwyższy uznaje również zarzut naruszenia art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie z tym przepisem, przy

ustalaniu okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze nie uwzględnia się okresów niewykonywania pracy, za które pracownik otrzymał po dniu 14 listopada 1991 r. wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa. Okres korzystania przez skarżącą z urlopu wychowawczego nie jest jednak okresem niewykonywania pracy w rozumieniu tego przepisu, bowiem przepis ten dotyczy wyłącznie okresów niewykonywania pracy z powodu niezdolności do pracy, za które pracownik otrzymał wynagrodzenie lub świadczenia z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa. W czasie korzystania z urlopu wychowawczego skarżącej z całą pewnością nie przysługiwało wynagrodzenie za pracę. Mogła natomiast nabyć prawo do zasiłku, stosownie do treści § 5 ust. 1 obowiązującego wówczas rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 17 lipca 1981 r. w sprawie urlopów wychowawczych, po spełnieniu wynikających z rozporządzenia warunków. Zasiłek ten jednak nie był świadczeniem z ubezpieczenia społecznego w razie choroby lub macierzyństwa, gdyż zgodnie z treścią art. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1974 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, w brzmieniu obowiązującym przed 1 stycznia 1987 r., czyli w okresie, w którym skarżąca korzystała z urlopu wychowawczego, świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa obejmowały: zasiłek chorobowy, zasiłek wyrównawczy, zasiłek porodowy, zasiłek macierzyński, zasiłek opiekuńczy i zasiłek pogrzebowy. Niezależnie więc od tego, że z urlopu wychowawczego ubezpieczona korzystała w 1985 r., a więc przed datą wymienioną w art. 32 ust. 1a pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach, treść tego przepisu w żadnym razie nie może świadczyć o konieczności wliczenia do okresu pracy w warunkach szczególnych tego urlopu, bowiem nie jest on okresem niewykonywania pracy, o którym mowa w tym przepisie.

Kierując się przedstawionymi motywami oraz opierając się na treści art. 398¹⁴ k.p.c., a w odniesieniu do kosztów postępowania kasacyjnego na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 99 k.p.c. oraz § 10 ust. 4 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji swojego wyroku.